

Matvælaráðuneyti

Borgartúni 26

105 Reykjavík

Akureyri, 8.10.2024

Tilv.2024-09-25-1244

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga til breytingar á lögum um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006 (gagnsæi og tengdir aðilar)

Fiskistofa vill koma á framfæri umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingar á lögum um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006 (gagnsæi og tengdir aðilar), birt 24.9.2024 á samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. 189/2024.

Í almennum athugasemdum frumvarpsins er m.a. tilgreint að ekki sé verið að hrófla við undirstöðuatriðum í gildandi ákvæðum um hámarksaflahlutdeild, sbr. 13. og 14. gr. gildandi laga, heldur eru lagðar til úrbætur á afmörkuðum atriðum í þeim ákvæðum til að styrkja þau og framkvæmd þeirra og auka gagnsæi.

Aflahlutdeild – réttindi til nýtingar í atvinnurekstri

Fiskistofa telur rétt að benda á að aflahlutdeildir fiskiskipa teljast til réttinda til nýtingar í atvinnurekstri og eru slík réttindi bundin við fiskiskip. Í lögum nr. 116/2006 um stjórn fiskveiða, er fjallað um aflahlutdeild fiskiskipa í eigu/leigu einstaklinga eða lögaðila. Í frumvarpsdrögunum er víða fjallað um aflahlutdeild útgerðaraðila, án tengingar við fiskiskip. Fiskistofa leggur til að áfram sé fjallað um aflahlutdeild bundin við fiskiskip útgerðaraðila. Umfjöllun og orðaval sem gefur til kynna að aflahlutdeild sé eign útgerðaraðila eða eiganda skips í stað atvinnuréttinda fiskiskips, vegur að mati Fiskistofu að meginstöðum laga um stjórn fiskveiða.

Tengdir aðilar (2.gr.)

Að mati Fiskistofu fellst í því hagræði að hugtakið yfirráð í skilgreiningu tendra aðila sækir fyrirmynd sína í samkeppnislög og EES/EB samkeppnisrétt. Stjórnsýsluframkvæmd ætti að verða fyrirsjáanlegri fyrir þá aðila sem sæta eftirliti, auk þess sem samstarf Fiskistofu og Samkeppniseftirlitsins getur eflt báðar stofnanir.

Ákvörðun um hámarksaflahlutdeild og málsskot (3. gr.)

Bent er á að komi til niðurfellingar aflahlutdeildar getur sú ákvörðun verið kærð til ráðuneytisins eða verið skotið til dómstóla. Á meðan ekki liggur fyrir endanleg niðurstaða er lagt fyrir Fiskistofu að hækka aflahlutdeild fiskiskipa annarra útgerðaraðila. Þessi regla getur leitt til þess að aflamarki á grundvelli umræddra hlutdeilda er úthlutað án þess að endanleg niðurstaða liggi fyrir. Auk þess sem erfitt gæti reynst fyrir einstaklinga og lögaðila fiskiskipa með aflahlutdeild að átta sig á því á hverjum tíma hvort samanlögð aflahlutdeild fiskiskipa í eigu/leigu einstaklinga og lögaðila og tengdra aðila sé innan marka hámarksaflahlutdeildar. Frestun réttaráhrifa leiðir til þess aukinn frestur fæst til að gera ráðstafanir til að koma aflahlutdeild niður fyrir mörk hámarksaflahlutdeildar.

Fiskistofa hefur efasemdir um að þvingunarúrræði (dagsektir) komi að gagni nema í tilviki skilgreindra reglubundinna gagnaskila.

Áhrif

Fiskistofa hefur takmarkaðan aðgang að rauntímaupplýsingum um eignarhald og tengsl í sjávarútvegi. Eftirlit skv. núgildandi lögum byggir að meginstefnu til á tilkynningaskyldu. Fiskistofa hefur fram til þessa ekki haft fjárhagslegt svigrúm til að hanna gagnagrunn eða upplýsingakerfi sem getur tekið á móti, unnið úr og greint upplýsingar sem falla undir ákvæði 3. til 5. máls. 1. mgr. 14. gr. laga um stjórn fiskveiða.

Fiskistofa batt vonir við samstarfsverkefni með Samkeppniseftirlitinu um kortlagningu á stjórnunar- og eignatengslum í sjávarútvegi. Verkefnið byggði á samningi Samkeppniseftirlitsins og matvælaráðuneytisins og miðaði að því að útbúinn yrði gagnagrunnur, sem gæti orðið til þess að koma á skilvirku eftirliti með samþjöppun aflahlutdeilda. Samhliða var stefnt að auknu samstarfi stofnana á þessu sviði, þ.e. Samkeppniseftirlitsins, Fiskistofu, Skattsins og Seðlabanka Íslands. Framangreindri athugun Samkeppniseftirlitsins var hætt í framhaldi af úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála, í máli nr. 3/2023.

Verði frumvarpið að lögum má gera ráð fyrir því að fjölga þurfi stöðugildum hjá Fiskistofu, þ.s. gera má ráð fyrir töluverðri aukningu í móttöku, utanumhaldi gagna, greiningu og birtingu þeirra. Með hliðsjón af kröfum um persónuvernd væri ákjósanlegt að tilgreina hvort Fiskistofu beri að birta nöfn einstaklinga sem falla undir 14. gr. b. frumvarpsdraganna.

Þá ætti einnig að gera ráð fyrir að töluverður tími starfsmanna fari í frumkvæðisathuganir og eftirfylgni mála.

Erfitt er að svo stöddu að áætla upphafskostnað sem breytingunum gæti fylgt, en gera má ráð fyrir að uppfæra þurfi kerfi innan Fiskistofu, útbúa tengingar milli ólíkra kerfa og jafnvel milli stofnana og byggja upp gagnagrunn. Ljóst er að verkefnið rúmast ekki innan núverandi fjárheimilda stofnunarinnar.

F.h. Fiskistofu

Hildur Jana Júlíusdóttir

